

Costin Cazaban – aidoma lui Mozart – ar prefera să prezinte (exprime) lucrurile serioase și grave sub auspiciile ludicului... Andrei Tănăsescu – alt spirit lucid, problematic, dar și dispus să-și asume ludicul – a tălmăcit micile studii cu o pătrundere ireproșabilă a *esenței* gândirii muzicale în *nuce* a autorului. Următoarea piesă, *Alétheia* (2001), a amplificat aria de manifestare sonoră introducând, prin *textura ei spectrală*, ideea curgerii infinite a gândului (de sorginte *heracliteană*, cf. mărturiei compozitorului), dar și pe aceea a Adevărului, perceptibil – cf. teoriei platonice – prin *ne-uitare, rememorare*, adică *fără-uitare*. Scriitura heterofonică a lucrării, cu accente *expresioniste* de data aceasta, permite interferarea dimensiunilor spațio-temporale, repartizate celor 8 violoncelle. Lucrarea are densitate și coerență, deși elementele contrastante abundă – ca în orice efort de a atinge intangibilul – i.e. Adevărul; după cum există și unele reminiscențe amintind de consistența structurii interioare a *Octetului* enescian sau de aerul fantasmatic al *Noptii transfigurate* schönbergiene. Ea pare a se construi pe sine din goluri (viduri) echilibrate (umplute) constant de ritmuri și armonii – procedeu comparabil cu cel tipic principiului *solve e coagula*, care-l interesa în mod special pe compozitor. Este și motivul pentru care, așa cum remarca Dumitru Avakian, muzica lui Costin Cazaban „nu se lasă descoperită de la-nceput”, „asupra ei trebuie să revii.” Ansamblul „Violoncelissimo” coordonat de Marin Cazacu și dirijat de Constantin Grigore a interpretat lucrarea cu suptele și muzicalitate în care am recunoscut pecetea mentorului lor, Marin Cazacu. Dublul aspect: *concret/metafizic* al creației lui Costin Cazaban, remarcat în evocarea sa de către Ana Maria Avram, s-a reflectat în piesa *Alcyon* (1998) pentru vioară și bandă – „metaforă a zborului păsării mitice, care dă titlul lucrării” -, tălmăcit exemplar, cu sunet cizelat și frazare inteligentă de către Diana Cazaban. Inspirată de legenda lui Alcyon, fiul vântului, „zburând mereu între cer și mare” – de unde și forma literei **V**, pe care „o împrumută muzica” -, lucrarea angrenează contrariile într-o dinamică alternativă, interșanjabilă, permanentă: vioara constituie elementul concret, rațional, logic, ce întreține tensiunea lăuntrică, iar fundalul sonor realizat electronic sugerează ideea zborului imaterial. Inserturile de clopote și clopoței, fac diferența între puritatea naturii și densitatea și concretețea materiei, iar intervenția timpanilor accentuează tensiunea furtunii – din afara și din lăuntrul ființei -, ambele fiind însă biruite de „evadarea finală”, grație zborului. După aceste două partituri, scrise

la granița dintre secolele XX-XXI, Ana Maria Avram a dat viață – la propriu -, cu dinamismul ei efervescent, mustind de inventivitate și patos al trăirii, uneia dintre primele lucrări ale compozitorului, *Naturalia I* pentru pian și bandă (1975). La fel ca în cele precedente, fundalul înregistrat pe bandă vorbește despre cadrul natural ce contribuie, ca și în creațiile lui Octavian Nemescu, la înțelegerea mai nuanțată a raportului *natural-cultural*. Reîntoarcerea la sunetul fundamental și ascensiunile intervalice repetate induc sentimentul de „act sisific”, sporit și de unele rostiri nesemantice auzite pe bandă, în care discernem vag „citate din *Mitul lui Sisif* de Albert Camus.” Pasionat de dramaturgia fracturată a tematicii mitologice, Costin Cazaban apelează adesea la astfel de surse de inspirație, considerându-le concordante cu dramaturgia muzicală. Conform observației lui Gheorghe Firca, el compune, nu atât ca „pledoarie” pentru meșteșugul său componistic, cât „pentru ideea în sine.” *Daedalus* (1999) – piesa care a încheiat concertul comemorativ Costin Cazaban – are ca punct de pornire istoria *labirintului* construit de către faimosul arhitect al antichității grecești, la porunca regelui Cretei, Minos. Ana Maria Avram i-a coordonat, de la pian, pe cei câțiva membri ai ansamblului „Hyperion” (clarinet, vioară, violoncel), cu o energie și agilitate frenetice, care au zădărnicit însăși impenetrabilitatea labirintului! Atât banda, cât și partitura pianului conțin trasee accidentate, cu meandre conducând invariabil la deformări anamorfotice ale demersului sonor, cu repetiții, căutări, distorsionări ale sunetelor, mai ales în pasajele violoncelului, toate ilustrând încercările disperate ale celui captiv, de a se depăși pe sine pe parcursul acestei străni „călătorii” inițiatice! *Daedalus* e, de aceea, opusul în care Costin Cazaban experimentează *discrepanța* dintre dorință și limita „de-depășit”, ca „disjunctie noncontradictorie pură, absolută, ea însăși factor al existențialității logice”, pe care, pentru a o obține – spune Lupasco – „e de ajuns să se opereze o astfel de disjunctie riguroasă.” Căci, dacă ne-am mărgini „la logicul pur, adevărul definit de noncontradicție n-ar mai fi posibil” (Lupasco, *Logica dinamică a contradictoriului*).

Ambele concerte analizate aici au pus în valoare profunzimea gândirii teoretice și muzicale a celor doi compozitori, pledând o dată în plus pentru apropierea de muzica prezentului cu mai puține prejudecăți și mai multă curiozitate și deschidere spre înțelegerea fenomenului creator contemporan.

Premiile... muzicale ale Radio România Cultural

Premiul de excelență – pianistul Valentin Gheorghiu

Gălățean prin naștere, bucureștean prin devenire, universal prin vocație, născut în aceeași zi cu Bach - în 21 martie - a împlinit acum două zile 82 de ani, laureatul Premiului de Excelență din acest an este un simbol al pianisticii românești. Longevitatea sa artistică îl plasează printre cei câțiva artiști români care continuă să-și încinte auditoriul așa cum au făcut-o din momentul debutului. În cazul său debutul avea loc în timpul celui de-al doilea război mondial, alături de Filarmonica „George Enescu”. În luna aprilie o să-l puteți reasculta pe scena

Sălii Radio într-un recital extraordinar în care va apărea alături de fiica și de soția sa. Până atunci, însă, îl invit pe scena Teatrului Odeon pe laureatul Premiului de Excelență Radio România Cultural. Doamnelor și domnilor, Valentin Gheorghiu!

Premiul pentru muzică – pianista Luiza Borac

„Pentru subtilitatea tușeului și a frazării, ca și pentru profunzimea interpretării”, a primit în anul 2009 4 stele în recenzii realizate de revista *Times*. Subiectul – noul album Chopin înregistrat anul trecut. Tot în 2009 a fost inclusă în Steinway Wall of Fame, după 10 ani de activitate sub egida Steinway Artist. E important de amintit și că din discografia sa complexă nu lipsește muzica enesciană. Doamnelor și domnilor, este vorba despre câștigătoarea premiului Radio România Cultural la secțiunea muzică, **pianista Luiza Borac**, care a venit de la Hanovra special pentru această gală și pe care o aștept alături de mine, pe scenă.

Premiul „In memoriam Iosif Sava” – tenorul Tudor Ilincăi

Debutul său internațional, care a fost și un veritabil succes, s-a petrecut în ianuarie 2009 pe scena Operei din Hamburg. Au urmat Opera de Stat din Viena, Opera din Hanovra și debutul la Covent Garden în decembrie 2009, în Boema, unde obține aprecierea publicului și a criticii de specialitate. În perioada 2010 – 2013, este așteptat pe scenele operelor din Hamburg, Atena, Berlin, Toulouse, Barcelona, Monte Carlo, Viena, Lausanne, Marseille, Santiago de Chile și lista nu se încheie aici. Este vorba, doamnelor și domnilor, despre câștigătorul premiului „In memoriam Iosif Sava”, **tenorul Teodor Ilincăi**, pe care îl invit pe scenă!

Foto: Radu Sigheti